

BEGROOTING VAN UITGAVEN TEN BEHOEVE VAN DE VOL-
TOOIING VAN HET VESTINGSTELSEL, DIENST 1899.

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN,
PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, saluut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, ingevolge de wet van 3 December 1874 (*Staatsblad* n° 193), houdende bepalingen omtrent het beheer der gelden bestemd tot voltooiing van het vestingstelsel eene afzonderlijke begrooting van de uitgaven voor dit onderwerp, voor den dienst van 1899, bij de wet behoort te worden vastgesteld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL 1. De begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, aangewezen bij de wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n° 64), wordt voor den dienst van 1899 vastgesteld als volgt:

Artikel 1. Jaarwedden, toelagen en daggelden voor tijdelijk in dienst zijnde civiele ingenieurs, opzichters en teekenaars, toelagen voor officieren en opzichters der genie, reis- en verblijfkosten, bureel- en lokaalbehoeften, aankoop van instrumenten, kaarten en verdere benodigdheden *f* 70 000.

Art. 2. Nieuwe werken met al hetgeen geacht kan worden daartoe te behooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betreffende koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen, enz.; een en ander voor de navermelde werken ter verbetering van de *Nieuwe Hollandsche Waterlinie*:

1°. verbeteren van inundatiewerken in de geheele linie;

2°. verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang, aan werken in de geheele linie *f* 31 100

Art. 3. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betreffende koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen, enz.; een en ander voor de navermelde werken ter verbetering van de *Stelling van den Helder*:

1°. verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang, aan werken in de geheele stelling;

2°. aanschaffen en opstellen van eene electrische lamp voor de torpedo-versperring in het Schulpengat en het opstellen van een electrisch zoeklicht c. a. op het fort Kijkduin;

3°. maken van overdekte opstellingen voor de afstandsmeting in de open kustbatterijen *f* 47 700.

Art. 4. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van

exploten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen, enz.; een en ander voor de navermelde werken ter verbetering van de *Stelling van Amsterdam*:

1°. onteigening van gronden en uitvoering van voorbereidende werkzaamheden voor verschillende werken in de stelling;

2°. maken van aardwerken, zandophoogingen, metsel- en betonwerken, enz., voor verschillende werken in de stelling;

3°. maken van bomvrije gebouwen met toebehooren in verschillende werken in de stelling;

4°. maken van pantseringen voor verschillende werken in de stelling;

5°. ophoogen en maken van wegen en inundatiekaden en maken van bruggen en steigers;

6°. inrichten en verbeteren van inundatiemiddelen;

7°. maken van loodsen, munitie- en buskruitmagazijnen;

8°. aanleg van beplantingen;

9°. verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele stelling, waaronder de levering van inrichtingen voor de optische seingemeenschap;

10°. maken van werken ten behoeve van de duinwatervoorziening;

11°. onteigening van gronden en verdere werken ten behoeve van het inrichten van graandepots en sectorparken *f* 770 750.

Art. 5. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aanleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen, enz.; een en ander voor de navermelde werken ter verbetering van de *Stelling van 't Hollandsch Diep en het Volkerak*:

verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de positiën van *Willemstad en Ooltgensplaat f* 1 300.

Art. 6. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; herstellen, verbeteren en veranderen van bestaande werken met den aanleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen, enz.; een en ander voor de navermelde werken ter verbetering van de *Stelling van de Monden der Maas en van het Haringvliet*:

verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de stelling *f* 3 800.

Art. 7. Telegraphische en telephonische verbinding van verdedigingswerken en posten *f* 60 000.

Art. 8. Materieel der genie voor het in staat van verdediging brengen der werken in verschillende stellingen *f* 18 000.

Art. 9. Doen van opmetingen, waterpassingen, grondboringen, enz., in de verschillende liniën en vestingen, alwaar, ingevolge de wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 64), werken tot voltooiing van het vestingstelsel aangelegd of verbeterd moeten worden en voor welke in de voorgaande artikels geene gelden zijn uitgetrokken *f* 2 000

Art. 10. Tegemoetkoming aan C. BASTIAANSEN te *Uithoorn*, wegens vergoeding voor verrichte levering en werkzaamheden in de jaren 1894 en 1895 *f* 1 250.

Art. 11. Onvoorziene uitgaven *f* 50 000. Totaal *f* 1 055 900.

een millioen vijf en vijftig duizend negenhonderd gulden.

ART. 2. Tot dekking der uitgaven, begrepen in de bij art. 1 dezer wet vastgestelde begrooting, wordt aangewezen:

a. de som van *een millioen een en twintig duizend gulden*, beschikbaar gesteld bij het VIIIste hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1899;

b. het vermoedelijk batig slot der rekening van ontvang en uitgaaf wegens de begrooting ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel voor den dienst van 1898;

c. de toevallige baten, welke gedurende het jaar 1899 uit den aanleg der vestingwerken kunnen voortvloeien.

ART. 3. Wanneer het bedrag uitgetrokken bij een der *artt.* 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 en 9 van art. 1 dezer wet ontoereikend wordt bevonden, kan het, met inachtneming van het voorschrift van het tweede lid van art. 24 der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), door overschrijving uit art. 11 van hetzelfde art. 1 worden aangevuld,

ART. 4. Op art. 11 van art. 1 dezer wet worden aangewezen de tot het dienstjaar 1899 behorende uitgaven, de voltooiing van het vestingstelsel betreffende, die hare omschrijving niet vinden in een der andere *artt.* van genoemd art. en moeten dienen ter voorziening in behoeften, die in den loop van dat dienstjaar onverwacht opkomen.

Die uitgaven worden, voor elke soort afzonderlijk, in de rekening gebracht en omschreven.

Lasten en bevelen dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de band zullen houden.

Gegeven

De Minister van Oorlog,

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De in de onderwerpelijke ontwerp-vestingbegrooting aangevraagde gelden zijn weder voor een groot deel bestemd om voort te gaan met aan de verschillende bestaande aardwerken der Stelling van Amsterdam een permanent karakter te geven.

Behalve een bedrag van f484,000 voor den verderen opbouw in de forten *Liebrug* en *Penningsveer*, waarvoor op de vestingbegrooting voor den dienst van 1898 door de Staten-Generaal eene som van f25,000 als 1ste termijn werd toegestaan, zijn in deze begrooting gelden uitgetrokken om over te gaan tot het maken van de vereischte gebouwen e.a. in de forten van *Zuidwijkermeer*, *den Ham*, *Krommeniedijk*, *Marken binnen* en *Edam*.

Na de voltooiing van de gebouwen in de vier eerstgenoemde forten zullen dan, met uitzondering van het bestaande fort *de Liede* — waarvan het ontwerp voor het inrichten der gebouwen en aardwerken overeenkomstig de eischen van den tegenwoordigen tijd nog niet is vastgesteld — alle werken op het noordwestelijk front der stelling voor eene krachtdadige verdediging geschikt zijn.

Vermits het in de bedoeling ligt, evenals voor de forten *Liebrug* en *Penningsveer*, voor de uitvoering van de werkzaamheden op de bedoelde vijf forten het eerste jaar alleen de fundeeringsputten te doen ontgraven, wordt op de onderwerpelijke begrooting daarvoor als 1ste termijn niet meer dan f80,000 aangevraagd.

Verder wenscht de ondergeteekende thans te beginnen met het inrichten van groepdepots en sectorparken voor het opleggen van het artillerie- en geniematerieel in de stelling. Eene som van f40,000 is uitgetrokken om een aanvang te kunnen maken met de werkzaamheden, aan die oprichting verbonden, waartoe in de eerste plaats behoort het in orde brengen van te onteigenen en Rijksterreinen en voorts het bouwen van woningen en van enkele loodsen en het verplaatsen van voorhanden loodsen. Wijders is een post van f22,600 gesteld voor het, ten behoeve van het confectioneeren van munitie, uitbreiden van eenige bestaande projectielenloodsen.

Voorts is in art. 4 — behalve een bedrag van f7000 voor het inrichten en verbeteren van inundatiemiddelen, een bedrag van f10,000 voor verbeteringen van ondergeschikt belang en een bedrag van f2150 voor den aanleg

b. het vermoedelijk batig slot der rekening van ontvang en uitgaaf wegens de begrooting ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel voor den dienst van 1898;

c. de toevallige baten, welke gedurende het jaar 1899 uit den aanleg der vestingwerken kunnen voortvloeien.

ART. 3. Wanneer het bedrag uitgetrokken bij een der *artt.* 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 en 9 van art. 1 dezer wet ontoereikend wordt bevonden, kan het, met inachtneming van het voorschrift van het tweede lid van art. 24 der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), door overschrijving uit art. 11 van hetzelfde art. 1 worden aangevuld,

ART. 4. Op art. 11 van art. 1 dezer wet worden aangewezen de tot het dienstjaar 1899 behorende uitgaven, de voltooiing van het vestingstelsel betreffende, die hare omschrijving niet vinden in een der andere *artt.* van genoemd art. en moeten dienen ter voorziening in behoeften, die in den loop van dat dienstjaar onverwacht opkomen.

Die uitgaven worden, voor elke soort afzonderlijk, in de rekening gebracht en omschreven.

Lasten en bevelen dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de band zullen houden.

Gegeven

De Minister van Oorlog,

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De in de onderwerpelijke ontwerp-vestingbegrooting aangevraagde gelden zijn weder voor een groot deel bestemd om voort te gaan met aan de verschillende bestaande aardwerken der Stelling van Amsterdam een permanent karakter te geven.

Behalve een bedrag van f484,000 voor den verderen opbouw in de forten *Liebrug* en *Penningsveer*, waarvoor op de vestingbegrooting voor den dienst van 1898 door de Staten-Generaal eene som van f25,000 als 1ste termijn werd toegestaan, zijn in deze begrooting gelden uitgetrokken om over te gaan tot het maken van de vereischte gebouwen e.a. in de forten van *Zuidwijkermeer*, *den Ham*, *Krommeniedijk*, *Marken binnen* en *Edam*.

Na de voltooiing van de gebouwen in de vier eerstgenoemde forten zullen dan, met uitzondering van het bestaande fort *de Liede* — waarvan het ontwerp voor het inrichten der gebouwen en aardwerken overeenkomstig de eischen van den tegenwoordigen tijd nog niet is vastgesteld — alle werken op het noordwestelijk front der stelling voor eene krachtdadige verdediging geschikt zijn.

Vermits het in de bedoeling ligt, evenals voor de forten *Liebrug* en *Penningsveer*, voor de uitvoering van de werkzaamheden op de bedoelde vijf forten het eerste jaar alleen de fundeeringsputten te doen ontgraven, wordt op de onderwerpelijke begrooting daarvoor als 1ste termijn niet meer dan f80,000 aangevraagd.

Verder wenscht de ondergeteekende thans te beginnen met het inrichten van groepdepots en sectorparken voor het opleggen van het artillerie- en geniematerieel in de stelling. Eene som van f40,000 is uitgetrokken om een aanvang te kunnen maken met de werkzaamheden, aan die oprichting verbonden, waartoe in de eerste plaats behoort het in orde brengen van te onteigenen en Rijksterreinen en voorts het bouwen van woningen en van enkele loodsen en het verplaatsen van voorhanden loodsen. Wijders is een post van f22,600 gesteld voor het, ten behoeve van het confectioneeren van munitie, uitbreiden van eenige bestaande projectielenloodsen.

Voorts is in art. 4 — behalve een bedrag van f7000 voor het inrichten en verbeteren van inundatiemiddelen, een bedrag van f10,000 voor verbeteringen van ondergeschikt belang en een bedrag van f2150 voor den aanleg

van beplantingen — eene som van f106,000 opgenomen voor onteigening en voor het maken van een gemeenschapsweg van nabij den Steenen paal aan den Assendelftschen dijk tot den Noorderweg in den Zuidwijkermeerpolder en van een slaperdijk bezuiden den Butteroorderweg, tusschen de Knolendamervvaart en de oostelijke kade van den Markerpolder, voor het drooghouden van de Zuidoostelijke strook van den Starnmeerpolder. In laatstgenoemde som zijn mede de bedragen begrepen, noodig voor het oostwaarts verlengen van den aangelegden weg in den polder Wormer, Jisp en Neck op den berm van den zuidelijken dijk van het Noordhollandsch kanaal, voor het verbeteren van den harden weg achter de inundatiekade van Nauernasche Vaart, langs Krommeniedijk tot den Dam, en voor het doen van voorzieningen aan wegen en bruggen in den Beemster, ter beperking van de daarin te stellen inundatie.

Onder verwijzing naar den toelichtenden staat, zij voorts, omtrent de overige artikelen der onderwerpelijke begrooting, voor zoover deze toelichting behoeven, het volgende aangeteekend:

Artt. 2, 3, 5 en 6. De op deze artikelen uitgetrokken sommen, onderscheidenlijk ten bedrage van f31,100, f47,700, f1300 en f3800, strekken uitsluitend tot het doen van verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan inudatiemiddelen en aan verschillende werken in de desbetreffende verdedigingsstellingen, waarbij in het in artikel 3 uitgetrokken bedrag van f47,700 begrepen zijn: eene som van f24,800 voor het maken van gedekte opstellingen voor de afstandmeting in de open kustbatterijen in de Stelling van den Helder en eene som van f19,500 voor het aanschaffen en opstellen van eene electrische lamp voor de verlichting van de torpedoversperring in het Schulpengat en voor het opstellen van een zoeklicht op het landfront van het fort Kijkduin.

Art. 7. Telegraphische en telephonische verbindingen van verdedigingswerken. In het op artikel 7 aangevraagde bedrag is de som van f47,000 begrepen, die, zooals in de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer betreffende de vestingbegrooting voor den dienst van 1898 werd medegedeeld, nog voor de voltooiing van de oorlogstelegraafverbindingen in de stelling van Amsterdam vereischt wordt.

Van het overblijvend bedrag ad f13,000 is f10,000 bestemd voor het aanbrengen van wijzigingen in het oorlogstelegraafnet der Nieuwe Hollandsche Waterlinie en f3000 voor het doen van kleine voorzieningen aan de oorlogstelegraafverbindingen in de verschillende verdedigingsstellingen.

Art. 8. Materieel der Genie. Van het op dit artikel uitgetrokken bedrag is f6950 bestemd voor de aanschaffing van draagbaar spoorwegmaterieel voor de Nieuwe Hollandsche Waterlinie; f6650 voor het aanschaffen van materieel tot het in staat van verdediging brengen van verschillende werken en het doen van kleine voorzieningen aan geniemateriaal; f2400 voor het aanschaffen van gereedschappen, materieel en springmiddelen voor brugvernieling; en f2000 voor de aanschaffing van materieel voor het onbruikbaar maken in oorlogstijd van vuurtorens en kapen, welke aanschaffing gezamenlijk door de Departementen van Marine en Oorlog wordt tot stand gebracht en waarvoor de 1ste termijn bereids bij de begrooting voor den dienst van 1898 werd toegestaan.

Art. 10. Aangezien de ondergeteekende bij nadere overweging van het op 31 Maart 1897 vastgestelde advies van de Commissie uit de Tweede Kamer, en in verband met hetgeen, in de vergadering van 18 December 1897, door het lid dier Kamer, den heer DE RAM, is kenbaar gemaakt, bereid is aan C. BASTIAANSEN, te Uithoorn, alsnog eene vergoeding toe te kennen, is daarvoor eene som van f1250 op dit artikel uitgetrokken.

De Minister van Oorlog,
ELAND.

BEREKENING DER MIDDELEN TOT DEKKING VAN HET BEDRAG
DEZER BEGROOTING.

De middelen tot dekking der uitgaven, ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1899, zijn aldus te berekenen:

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1875 is toegestaan *f* 3 000 000,00. De uitgaven bedragen *f* 2 222 762,40. Bleef dus beschikbaar op 1875 *f* 777 237,60.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1876 is toegestaan *f* 2 700 000,00. De middelen over 1876 bedroegen dus *f* 3 477 237,60. De uitgaven bedragen *f* 1 650 843,17⁵. Bleef dus beschikbaar op 1876 *f* 1 826 394,42⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1877 is toegestaan *f* 2 610 000,00. De middelen over 1877 bedroegen dus *f* 4 436 394,42⁵. De uitgaven bedragen *f* 2 918 549,17. Op 1877 bleef alzoo beschikbaar *f* 1 517 845,25⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1878 is toegestaan *f* 1 880 000,00. De middelen over 1878 bedroegen dus *f* 3 397 845,25⁵. De uitgaven bedragen *f* 2 551 431,23⁵. Op 1878 bleef alzoo beschikbaar *f* 846 414,02.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1879 is toegestaan *f* 2 897 000,00. De middelen over 1879 bedroegen dus *f* 3 743 414,02. De uitgaven bedragen *f* 1 929 480,20⁵. Op 1879 bleef alzoo beschikbaar *f* 1 813 933,81⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting over 1880 is toegestaan *f* 2 540 000,00. De middelen over 1880 bedroegen dus *f* 4 353 933,81⁵. De uitgaven bedragen *f* 2 347 958,73. Op 1880 bleef alzoo beschikbaar *f* 2 005 975,08⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1881 is toegestaan *f* 1 400 000,00. De middelen voor 1881 bedroegen dus *f* 3 405 975,08⁵. De uitgaven bedragen *f* 2 122 872,39. Op 1881 bleef alzoo beschikbaar *f* 1 283 102,69⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1882 is toegestaan *f* 1 987 000,00. De middelen over 1882 bedroegen dus *f* 3 270 102,69⁵. De uitgaven bedragen *f* 2 109 195,98. Op 1882 bleef alzoo beschikbaar *f* 1 160 906,71⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1883 is toegestaan *f* 2 591 400,00. De middelen over 1883 bedroegen dus *f* 3 752 306,71⁵. De uitgaven bedragen *f* 2 231 978,38⁵. Op 1883 bleef alzoo beschikbaar *f* 1 520 328,33.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1884 is toegestaan *f* 1 446 600,00. De middelen over 1884 bedroegen dus *f* 2 966 928,33. De uitgaven bedragen *f* 1 548 626,91⁵. Op 1884 bleef alzoo beschikbaar *f* 1 418 301,41⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1885 is toegestaan *f* 1 663 900,00. De middelen over 1885 bedroegen dus *f* 3 082 201,41⁵. De uitgaven bedragen *f* 2 520 036,98. Op 1885 bleef alzoo beschikbaar *f* 562 164,43⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1886 is toegestaan *f* 1 912 970,00. De middelen over 1886 bedroegen dus *f* 2 475 134,43⁵. De uitgaven bedragen *f* 1 608 463,01⁵. Op 1886 bleef alzoo beschikbaar *f* 866 671,42.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1887 is toegestaan *f* 1 677 780,00. De middelen over 1887 bedroegen dus *f* 2 544 451,42. De uitgaven bedragen *f* 1 525 921,85⁵. Op 1887 bleef alzoo beschikbaar *f* 1 018 529,56⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1888 is toegestaan *f* 1 026 000,00. De middelen over 1888 bedroegen dus *f* 2 044 529,56⁵. De uitgaven bedragen *f* 888 815,50⁵. Op 1888 bleef alzoo beschikbaar *f* 1 155 714,06.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1889 is toegestaan *f* 928 500,00. De middelen over 1889 bedroegen dus *f* 2 084 214,06. De uitgaven bedragen *f* 1 337 882,93. Op 1889 bleef alzoo beschikbaar *f* 746 331,13.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1890 is toegestaan *f* 977 500,00 en bij de wet tot verhooging van dit hoofdstuk *f* 350 000,00. De middelen over 1890 bedroegen dus *f* 2 073 831,13. De uitgaven bedragen *f* 1 858 302,62⁵. Op 1890 bleef alzoo beschikbaar *f* 215 528,50⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1891 is toegestaan *f* 1 422 000,00 en bij de wet tot verhooging van dit hoofdstuk *f* 630 000,00. De middelen over 1891 bedroegen dus *f* 2 267 528,50⁵. De uitgaven bedragen *f* 1 931 110,74. Op 1891 bleef alzoo beschikbaar *f* 336 417,76⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1892 is toegestaan *f* 1 300 000,00 en bij de wet tot verhooging van dit hoofdstuk *f* 75 000,00. De middelen over 1892 bedroegen dus *f* 1 711 417,76⁵. De uitgaven bedragen *f* 1 374 870,72⁵. Op 1892 bleef alzoo beschikbaar *f* 336 547,04.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1893 is toegestaan *f* 1 904 000,00. De middelen over 1893 bedroegen dus *f* 2 240 547,04. De uitgaven bedragen *f* 1 787 102,31. Op 1893 bleef dus beschikbaar *f* 453 444,73.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1894 is toegestaan *f* 1 591 000,00. De middelen over 1894 bedroegen dus *f* 2 044 444,73. De uitgaven bedragen *f* 1 660 534,19⁵. Op 1894 bleef alzoo beschikbaar *f* 383 910,53⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1895 is toegestaan *f* 1 125 000,00. Bate wegens bijdrage door den Haarlemmermeerpolder in de kosten van het maken van eene dubbele schutsluis, een gedeelte Slaperdijk, zandophoogingen voor een fort, enz., in den Haarlemmermeerpolder bij Aalsmeer *f* 42 500,00. De middelen over 1895 bedroegen dus *f* 1 551 410,53⁵. De uitgaven bedragen *f* 1 107 491,52. Op 1895 bleef alzoo beschikbaar *f* 443 919,01⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1896 is toegestaan *f* 797 000,00. De middelen over 1896 bedroegen dus *f* 1 240 919,01⁵. De uitgaven bedragen *f* 760 007,87⁵. Op 1896 bleef alzoo beschikbaar *f* 480 911,14.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1897 is toegestaan *f* 1 050 000,00. De middelen over 1897 bedroegen dus *f* 1 530 911,14. Blijkens den staat der uitgaven over 1897, als bijlage bij het ontwerp dezer begrooting voor 1899 gevoegd, zullen de uitgaven over 1897 ongeveer bedragen *f* 1 169 353,00. Op 1897 blijft dus vermoedelijk beschikbaar *f* 361 558,14.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1898 is toegestaan *f* 1 100 000,00. Bij het ontwerp van wet tot verhooging van dit hoofdstuk is aangevraagd *f* 9 000,00. De middelen over 1898 worden dus geschat te bedragen *f* 1 470 558,14. De uitgaven over dit jaar zullen niet hooger zijn dan *f* 1 435 658,14. Over 1898 blijft dus vermoedelijk nog beschikbaar *f* 34 900,00.

Bij de Staatsbegrooting, VIIIste hoofdstuk, voor 1899 wordt ter bestrijding der uitgaven voor de voltooiing van het vestingstelsel gevraagd *f* 1 021 000,00. De middelen over 1899 kunnen dus worden geraamd op het bedrag van *f* 1 055 900,00.

TOELICHTENDE STAAT, *betreffende het geheele bedrag van de kosten der werken, welke zijn begrepen in de begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1899.*

Art. 2. Nieuwe Hollandsche Waterlinie:

1. Verbeteren van inundatiemiddelen in de geheele linie. Besteed in 1882 *f* 95.750; in 1883 *f* 450; in 1884 *f* 600; in 1885 *f* 26.320; in 1886 *f* 51.610; in 1887 *f* 650; in 1888 *f* 22.040; in 1889 *f* 23.770; in 1890 *f* 4.284; in 1891 *f* 14.055; in 1892 *f* 7.420; in 1893 *f* 50.200; in 1894 *f* 37.910; in 1895 *f* 20.040; in 1896 *f* 43.694; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1897 *f* 2.315; in 1898 *f* 8.500; wordt thans aangevraagd *f* 8.300.

2. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele linie. Besteed in 1882 *f* 43.600; in 1883 *f* 120.810; in 1884 *f* 118.320; in 1885 *f* 82.000; in 1886 *f* 76.730; in 1888 *f* 2.870; in 1889 *f* 4.830; in 1890 *f* 10906; in 1891 *f* 11.625; in 1892 *f* 16.160; in 1893 *f* 15.520; in 1894 *f* 27.310; in 1895 *f* 34.400; in 1896 *f* 29.174; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1897 *f* 16.660; in 1898 *f* 12.300; wordt thans aangevraagd *f* 22.800. Totaal wordt thans aangevraagd *f* 31.100.

Art. 3. Stelling van den Helder:

1. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele linie. Besteed in 1883 *f* 2.940; in 1884 *f* 10.600; in 1885 *f* 360; in 1886 *f* 4.060; in 1887 *f* 6.760; in 1888 *f* 19.330; in 1889 *f* 21.945; in 1890 *f* 38.450; in

1891 f15.990; in 1892 f12.530; in 1893 f10.450; in 1894 f29.230; in 1895 f25.560; in 1896 f13.242; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1897 f6.060; 1898 f7.700; wordt thans aangevraagd f3.400.

2. Aanschaffen en opstellen van eene electrische lamp voor de torpedo-versperring in het Schulpengat en het opstellen van een electrisch zoeklicht e. a. op het fort Kijkduin. Wordt thans aangevraagd f19.500.

3. Maken van gedekte opstellingen voor de afstandmeting in de open kustbatterijen. Wordt thans aangevraagd f24.800. Totaal wordt thans aangevraagd f47.700.

Art. 4. Stelling van Amsterdam.

1. Onteigening van gronden en uitvoering van voorbereidende werkzaamheden voor verschillende werken in de Stelling. Besteed in 1883 f1.800; in 1884 f90.220; in 1885 f239.700; in 1886 f162.400; in 1887 f48.600; in 1888 f113.270; in 1889 f213.332; in 1890 f127.750; in 1891 f66.660; in 1892 f27.240; in 1893 f290.710; in 1894 f123.910; in 1895 f74.310; in 1896 f43.750; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1897 f15.910; in 1898 f10.000; wordt thans aangevraagd f13.000.

2. Maken van aardwerken, zandophoogingen, metsel- en betonwerken, enz. voor verschillende werken in de Stelling. Besteed in 1885 f383.230; in 1886 f160.520; in 1887 f759.450; in 1888 f311.220; in 1889 f465.800; in 1890 f534.000; in 1891 f667.690; in 1892 f448.930; in 1893 f383.550; in 1894 f312.370; in 1895 f254.400; in 1896 f120.955; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1897 f54.560; 1898 f12.885; wordt thans aangevraagd: Memorie.

3. Maken van bomvrije gebouwen met toebehooren in de verschillende werken in de Stelling. Zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1897 f861.610; 1898 f1.057.960; wordt thans aangevraagd f564.000.

4. Maken van pantseringen voor verschillende werken in de Stelling. Wordt thans aangevraagd; Memorie.

5. Ophoogen en maken van wegen en inundatiekaden en maken van bruggen en steigers. Besteed in 1890 f100; in 1891 f95.660; in 1892 f154.830; in 1893 f62.240; in 1894 f42.780; in 1895 f194.320; in 1896 f169.224; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1897 f24.560; in 1898 f37.980; wordt thans aangevraagd f93.000.

6. Inrichten en verbeteren van inundatiemiddelen. Besteed in 1887 f9.390; in 1888 f134.740; in 1889 f70.580; in 1890 f362.860; in 1891 212.200; in 1892 f98.510; in 1893 f161.410; in 1894 f121.710; in 1895 f26.960; in 1896 f8; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1897 f990; in 1898 f12.035; wordt thans aangevraagd f7.000.

7. Maken van loodsen, munitie- en buskruitmagazijnen. Besteed in 1891 f54.590; in 1892 f11.750; in 1893 f58.830; in 1894 f227.900; in 1895 f131.830; in 1896 f82.277; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1898 f8.300; wordt thans aangevraagd f22.600.

8. Aanleg van beplantingen. Besteed in 1890 f11.950; in 1891 f10.285; in 1892 f42.580; in 1893 f6.400; in 1894 f2.860; in 1895 f3.785; in 1896 f2.050; zal vermoedelijk besteed worden voor den dienst van 1897 f1.650; wordt thans aangevraagd f2.150.

9. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele Stelling, waaronder de levering van inrichting voor de optische seingemeenschap. Besteed in 1892 f3.990; in 1893 f30.970; in 1894 30.150; in 1895 f10.485; in 1896 f5.063; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1897 f25.680; in 1898 f10.000; wordt thans aangevraagd f10.000.

10. Maken van werken ten behoeve van de drinkwatervoorziening. Zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1898 f30.000; wordt thans aangevraagd: Memorie.

11. Onteigening van gronden en verdere werken ten behoeve van het inrichten van groepdepots en sectorparken. Wordt thans aangevraagd f59.000. Totaal wordt thans aangevraagd f770.750.

Art. 5. Stelling van 't Hollandsch Diep en het Volkerak.

Verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de positiën van Willemstad en Ooltgensplaat. Besteed in 1888 *f*10.200; in 1889 *f*2.700; in 1890 *f*53.420; in 1891 *f*29.535; in 1892 *f*17.300; in 1893 *f*1.230; in 1894 *f*7.880; in 1895 *f*12.915; in 1896 *f*10.123; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1897 *f*2.588; in 1898 *f*1.500; wordt thans aangevraagd *f*1.300.

Art. 6. Stelling van de Monden der Maas en het Haringvliet.

Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de Stelling. Besteed in 1884 *f*5.210; in 1885 *f*26.000; in 1886 *f*3.100; in 1887 *f*200; in 1888 *f*11.650; in 1889 *f*29.510; in 1890 *f*30.240; in 1891 *f*7.495; in 1892 *f*24.300; in 1893 *f*8.200; in 1894 *f*12.230; in 1895 *f*10.760; in 1896 *f*9.162; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst 1897 *f*10.600; in 1898 *f*3.000; wordt thans aangevraagd *f*3.800.

Art. 7. Telegraphische en telephonische verbindingen van verdedigingswerken en posten. Besteed in 1887 2.380; in 1889 *f*16.470; in 1890 *f*17.980; in 1891 *f*46.870; in 1893 *f*72.620; in 1894 *f*118.920; in 1895 *f*28.510; in 1896 *f*75.292; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1897 *f*46.545; in 1898 *f*47.000; wordt thans aangevraagd *f*60.000.

Art. 8. Materieel der genie voor het in staat van verdediging brengen der werken in verschillende stellingen. Besteed in 1887 *f*14.190; in 1888 *f*40.000; in 1889 *f*44.250; in 1890 *f*48.310; in 1891 *f*39.665; in 1892 *f*24.210; in 1893 *f*91.670; in 1894 *f*72.720; in 1895 *f*33.330; in 1896 *f*21.160; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1897 *f*11.770; in 1898 *f*18.000; wordt thans aangevraagd *f*18.000.

VERZAMELING.

Art. 2. Nieuwe Hollandsche Waterlinie. Wordt thans aangevraagd *f*31.100.

Art. 3. Stelling van den Helder. Wordt thans aangevraagd *f*47.700.

Art. 4. Stelling van Amsterdam. Wordt thans aangevraagd *f*770.750.

Art. 5. Stelling van 't Hollandsch Diep en het Volkerak. Wordt thans aangevraagd *f*1.300.

Art. 6. Stelling van de Monden der Maas en het Haringvliet. Wordt thans aangevraagd *f*3.800.

Art. 7. Telegraphische en telephonische verbinding van verdedigingswerken en posten. Wordt thans aangevraagd *f*60.000.

Art. 8. Materieel der genie. Wordt thans aangevraagd *f*18.000.

Komt bij: de bedragen der artikelen in de vestingbegrooting, dienst 1899, als: artikel 1 wordt thans aangevraagd *f*70.000; artikel 9 wordt thans aangevraagd *f*2.000; artikel 10 wordt thans aangevraagd *f*1.250; artikel 11 wordt thans aangevraagd *f*50.000.

Totaal wordt thans aangevraagd *f*1.055.900.